

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การวิจัยเป็นเครื่องมือและวิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหาและพัฒนาวิชาการให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยขยายความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่างๆ ของสังคมได้อย่างกว้างขวางและเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ทำให้มนุษย์สามารถเอาชนะธรรมชาติได้อย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล ฉะนั้น การเรียนรู้และทำวิจัยจึงก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม (บุญธรรม กิจปรีดา บริสุทธิ, 2551, หน้า 3) นอกจากนี้ ธีระ รุญเจริญ (2555, หน้า 374) ยังได้กล่าวว่าการวิจัยในหน่วยงานปฏิบัติอย่างสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ได้รับความตระหนักและความสนใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เพราะในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องดำเนินการโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศมาก จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จ ในระดับโรงเรียนจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และบุคลากรฝ่ายต่างๆ จะต้องแสวงหาแนวทางและวิธีการ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ การสอนและการเรียน ซึ่งจำต้องอาศัยแนวทางการวิจัยเป็นหลัก

การวิจัยเป็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ น่าเชื่อถือและเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศและการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 (5) ในการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้น ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และมาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา การจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนใช้กระบวนการวิจัยของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ของนักเรียน จึงเป็นนโยบายเร่งด่วนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องดำเนินการตามกรอบการปฏิรูปการศึกษากรอบสอง รวม 4 ด้าน คือ ปฏิรูปครูยุคใหม่ ปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่ ปฏิรูปสถานศึกษายุคใหม่และปฏิรูปแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้เขตพื้นที่การศึกษาดำเนินโครงการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ เพื่อให้

หน่วยงานในสังกัด ส่งเสริม ให้ความรู้และเทคนิคแก่ครูในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนใช้กระบวนการวิจัย เพื่อยกระดับความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการเรียนรู้โดยให้นักเรียนใช้กระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการวิจัยของนักเรียนขึ้น ในขณะที่เดียวกันครูก็เกิดวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนใช้กระบวนการวิจัยไปพร้อมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 6)

หลายหน่วยงานได้มีความพยายามที่จะผลักดันให้บุคคลในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถด้านการวิจัย ใช้การวิจัยเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างเจตคติและความเชื่อที่ถูกต้องต่อการวิจัย มีการสร้างศักยภาพการวิจัยให้กับบุคคลในหน่วยงาน พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาศักยภาพการวิจัยให้กับบุคคลองค์ประกอบหนึ่งคือ วัฒนธรรมการวิจัย เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นแบบแผนของความเชื่อและความคาดหวังที่มีร่วมกันภายในระยะเวลาต่างๆ ผลผลิตของแบบแผนความเชื่อ และความคาดหวังเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อทัศนคติและกิจกรรมการประเมินที่ดำเนินการร่วมกันของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์กร นอกจากนั้นวัฒนธรรมการวิจัยยังเป็นค้ำประกันสัญญาที่บุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย การสร้างวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในงานใดๆ ย่อมจะทำให้งานนั้นสำเร็จและยั่งยืนได้ เพราะวัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงเพื่อความเจริญของงานในวิถีแห่งชีวิต ปวีกรณ์ คลังซ้อง (2556, หน้า 37)

แนวคิดการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานนั้นได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้ เช่น ผลการวิจัยของ วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2549, หน้า 213) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอน พบว่า ได้องค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนที่มีลักษณะร่วมกันทั้งจากแหล่งเอกสาร งานวิจัย และความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินการเรียนการสอน 2) องค์ประกอบด้านการมีความเชื่อต่อการประเมินการเรียนการสอน และ 3) องค์ประกอบด้านการใช้การประเมินในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นองค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนที่ใช้ในการวิจัย และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญยังได้นำเสนอองค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนเพิ่มเติมอีกจำนวน 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการมีทักษะด้านการประเมินการเรียนการสอน และองค์ประกอบด้านการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการประเมินการเรียนการสอน พร้อมกันนี้ วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2549, หน้า 235) ได้มี

ข้อเสนอแนะให้ศึกษาในขอบเขตเนื้อหาอื่นๆ เช่น การพัฒนาวัฒนธรรมการวิจัยของครู การพัฒนาวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้ของครู การพัฒนาวัฒนธรรมการทำงานของครู การพัฒนาวัฒนธรรมขององค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น

ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาวัฒนธรรมการวิจัยก็น่าจะเทียบเคียงกับวัฒนธรรม การประเมินการเรียนการสอนดังกล่าวได้ จึงออกแบบวางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนา วัฒนธรรมการวิจัยโดยศึกษาเทียบเคียงองค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมิน การเรียนการสอนดังกล่าว และมีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒน์ (2550, หน้า 3) ได้ให้นิยามของวัฒนธรรมการวิจัยไว้ว่า วิธีชีวิตการวิจัยที่ประกอบด้วยความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมที่อาจารย์มีต่อการวิจัย สะท้อนออกมาในรูปของการปฏิบัติงานวิจัยเป็นลักษณะเฉพาะอย่างต่อเนื่องยาวนานจน กลายเป็นวัฒนธรรม นอกจากนี้ ปวีณ์กร คลังซ้อง (2556, หน้า 29) ที่ได้นิยามวัฒนธรรม การวิจัยของครูไว้ว่า วัฒนธรรมวิจัยของครู หมายถึง วิธีชีวิตของครูที่สัมพันธ์ผูกโยงกับการ วิจัย ซึ่งประกอบไปด้วยความเชื่อ เจตคติ และค่านิยมของครูที่มีต่อการวิจัย สะท้อน ออกมาในรูปการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย รวมไปถึงการกำหนดนโยบาย การบริหารงานวิจัย ตลอดจนการสนับสนุนของผู้บริหารในทุกๆระดับ ส่งผลให้เกิดการ ปฏิบัติงานวิจัยของครูเป็นลักษณะเฉพาะของครูอย่างต่อเนื่องยาวนานจนกลายเป็น วัฒนธรรมวิจัยในโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบของวัฒนธรรมวิจัยของครูดังนี้ 1) สภาพการ วิจัย 2) ความเชื่อ เจตคติและค่านิยมด้านการวิจัย และ 3) ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย

การใช้หลักสูตรฝึกอบรมเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การเสริมสร้างความสามารถในการทำงานของครูนั้นมีวิธีการสร้างที่ หลากหลาย แต่ละวิธีก็มีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยวิเคราะห์แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีที่เหมาะสม ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ของผู้ใหญ่ในหลายๆ แนวทาง อาทิ จันทรจักรี เกตุมาโร (2555, หน้า 58-60) ได้แสดง ทศนคติเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่สรุปได้ว่า ต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต การวิเคราะห์ประสบการณ์ ความต้องการเป็นผู้นำตนเอง ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ใหญ่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ วิทยาการควรทำหน้าที่เป็นเพียง

ผู้อำนวยการความสะอาดในการเรียนรู้เท่านั้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางที่เหมาะสมกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยคือ การเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบการคิดสะท้อนเพราะการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นกระบวนการฝึกอบรมที่มีเป้าหมายเพื่อมุ่งให้ครูเกิดการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง มีการเรียนรู้ร่วมกันภายในโรงเรียน และเป็นการฝึกอบรมที่ต้องการให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ความเข้าใจทักษะ และเจตคติ โดยมีครูพี่เลี้ยงที่มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในเรื่องที่อบรมและมีความสามารถด้านการคิดสะท้อนในการปฏิบัติงานมาทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ให้ความช่วยเหลือและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูที่เข้ารับการอบรมตามความต้องการจำเป็นของครูแต่ละคน (สุวิมล ว่องวาณิช, 2547, หน้า 11) สอดคล้องกับแนวคิดของ Lloyd และ Jackson (2003, อ้างถึงใน วิษณุ ทรัพย์สมบัติ, 2549, หน้า 4) ที่ได้พัฒนาและเสนอรูปแบบการฝึกอบรมแนวคิดใหม่ที่ให้ผลคล้ายคลึงกับการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยได้นำเสนอแนวคิดที่สำคัญไว้ 2 ประการ คือ ประการแรกโครงการฝึกอบรมต้องพัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลักของการร่วมมือร่วมพลัง (Collaborative training) ผู้เข้ารับการอบรมต้องมีส่วนร่วมทั้งในกระบวนการวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลการฝึกอบรม อันจะก่อให้เกิดผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้จากการฝึกอบรม และประการที่สองกระบวนการฝึกอบรมต้องดำเนินการใช้โดยใช้รูปแบบการปฏิบัติงานจากการคิดสะท้อนเชิงวิเคราะห (Model of critically reflective practice) ต้องส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมอบรมเกิดการวิจัย/เรียนรู้การปฏิบัติงานด้วยตนเอง ภายใต้มุมมองที่ต้องการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนการคิดสะท้อนเป็นกระบวนการคิดเชิงวิเคราะหของบุคคลเพื่อให้พิจารณาใคร่ครวญถึงจุดเด่นและจุดด้อยของกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ในเชิงคิดวิเคราะหอย่างละเอียดถี่ถ้วนและลึกซึ้ง เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้พัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดสะท้อน ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (Kolb's Experiential Learning Theory) ซึ่ง Kolb ได้เสนอว่า การเรียนรู้คือกระบวนการที่ความรู้ถูกสร้างขึ้นด้วยการถ่ายโอนจากประสบการณ์ของบุคคล ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ การสร้างประสบการณ์ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม การสังเกตเชิงการคิดสะท้อน การสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม และการดำเนินงานจากประสบการณ์อย่างคล่องแคล่ว (Sharianova, 2004 อ้างถึงใน วิษณุ ทรัพย์สมบัติ, 2549, หน้า 29-30) ดังนั้น การผนวก

เอาวิธีการเรียนรู้จากทั้งสองแนวคิดดังกล่าวมาเข้าด้วยกันก็น่าจะทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ และช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ได้เป็นอย่างดี และมีความต่อเนื่องและยั่งยืนในสิ่งที่เรียนรู้ โดยมีคำถามการวิจัยว่า หลังจากเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การฝึกอบรมโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานและการคิดสะท้อนแล้ว ทำให้ครูผู้รับการอบรมมีวัฒนธรรมการวิจัย ในการจัดการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร และครูมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการ เสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบดังกล่าว

ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัย สำหรับครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปึงกาฬ ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการคิด สะท้อนที่เชื่อว่าจะส่งผลดีต่อการฝึกอบรมและเกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของครู และส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดคำถามของการวิจัยดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา มีอะไรบ้าง
2. สภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้าง วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเป็นอย่างไร
3. หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการ เรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา มีองค์ประกอบอะไรบ้าง และมีลักษณะเป็นอย่างไร
4. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัย ในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาเป็นอย่างไรบ้าง เมื่อศึกษาในประเด็น ดังนี้
 - 4.1 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร
 - 4.2 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัย หลังการฝึกอบรมสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร

4.3 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ หลังการฝึกอบรมเป็นอย่างไร และ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ อย่างไร

4.4 ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการ เรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา

2. เพื่อศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการ เสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา

3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการ จัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา

4. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม การวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีความมุ่งหมายย่อยดังนี้

4.1 เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครู วิทยาลัยนประถมศึกษา ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ก่อนและหลังการ ฝึกอบรม

4.2 เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครู วิทยาลัยนประถมศึกษา ด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัย ก่อนและหลังการฝึกอบรม

4.3 เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครู วิทยาลัยนประถมศึกษา ด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ หลังการ ฝึกอบรมกับเกณฑ์ที่กำหนด

4.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียน ประถมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจนได้มาซึ่งกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
2. วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัย หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
3. วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมากขึ้นไป และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
4. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ความสำคัญของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูได้จริง
2. ครูหรือผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำแนวทางการพัฒนาหลักสูตรนี้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความสามารถของครูที่มีลักษณะคล้ายกันหรือเกี่ยวข้องกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 องค์ประกอบของวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ (2) ความเชื่อที่มีต่อการวิจัย และ (3) การใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

1.2 เนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย (1) วัฒนธรรมการวิจัยของครู (2) การวิจัยกับการจัดการเรียนรู้ (3) การวางแผนดำเนินการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ (4) การดำเนินการวิจัย (5) การเขียนรายงานการวิจัย

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะการศึกษาศาสนา ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา

2.1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 2,213 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 327 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejsie & Morgan)

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา

2.2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกลุ่มโรงเรียนโนนสว่างโป่งเปือยโคสี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 105 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนโนนสว่างโป่งเปือยโคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 14 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

3.1 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยระยะการศึกษาองค์ประกอบของวัฒนธรรม การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา คือ องค์ประกอบของวัฒนธรรม การวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา

3.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยระยะการศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และ ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนประถมศึกษา คือ สภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการ เสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา

3.3 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยระยะการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกเป็น

3.4.1 ตัวแปรอิสระ คือ การใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา

3.4.2 ตัวแปรตาม คือ วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนประถมศึกษา 3 ด้าน คือ (1) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ (2) ความเชื่อที่มีต่อการวิจัย (3) การใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ดำเนินการระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2560 ถึงเดือนมีนาคม 2561 โดยผู้วิจัยดำเนินการศึกษาองค์ประกอบ สภาพ ความคาดหวัง และความต้องการจำเป็น เกี่ยวกับวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 และ ดำเนินการพัฒนาและทดลองใช้หลักสูตรในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้าง วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (วิชฌุ ทรัพย์สมบัติ, 2549, หน้า 12) นิยพรรณ วรรัตนศิริ (2550,

หน้า 45) อคิน รพีพัฒน์ (2551, หน้า 72) ชุตินันท์ จันทรเสนานนท์ (2553, หน้า 27) ทิสเลอร์ (Tischler, 1990) เฮนส์ลีน (Henslin, 1993) และ แซนเดน (Zanden, 1993) สรุปได้ว่า

ลักษณะที่เรียกว่า วัฒนธรรม มี 3 แนวทางดังนี้

1) วัฒนธรรมในลักษณะที่เป็นความรู้ ได้แก่ เนื้อหาวิชา ระเบียบวิธี แนวปฏิบัติ ภาษา ประวัติศาสตร์ การศึกษาวิจัย เป็นต้น

2) วัฒนธรรมในลักษณะที่เป็นความเชื่อ ได้แก่ จรรยาบรรณที่กำกับการปฏิบัติงาน บทบาทที่ดีของผู้ปฏิบัติงาน ธรรมเนียมปฏิบัติที่ดี การเคารพผู้ใหญ่และครูอาจารย์ การตระหนักในคุณค่าของจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นต้น

3) วัฒนธรรมในลักษณะที่เป็นการกระทำหรือผลของการกระทำ ได้แก่ การรับประทานอาหาร การสวมใส่เครื่องนุ่งห่ม การก่อสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย การปฏิบัติตามจรรยาบรรณหรือวิธีปฏิบัติงานที่ดีของวิชาชีพ เป็นต้น

ดังนั้น วัฒนธรรมในการทำงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ผู้ที่จะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีวัฒนธรรมในการทำงานนั้น ๆ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น และมีความเชื่อที่ดีอันจะส่งผลให้เห็นคุณค่าต่อเรื่องนั้น ๆ จากนั้นก็จะแสดงออกในทางพฤติกรรม การปฏิบัติงานในเรื่องนั้นๆอย่างผู้มีความรู้และความเชื่อในคุณค่าและความสำคัญของเรื่องนั้นๆ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยของ (บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ, 2551, หน้า 2) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 10) (ธีระ รุญเจริญ, 2555, หน้า 377-378) (สมชาย วรภิเกษมสกุล, 2553, หน้า 11) (Kerlinger, 1986, p. 11) สรุปได้ว่า การวิจัยเป็นการแสวงหาความรู้ความจริงอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง น่าเชื่อถือ ซึ่งกระบวนการวิจัยนั้นประกอบด้วย การวางแผนการวิจัย การดำเนินการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย ซึ่งผู้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องรายละเอียดของกระบวนการวิจัย

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมการวิจัยและวัฒนธรรมการทำงานอื่นของ พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒน์ (2550, หน้า 3) ปวีณกร คลังช่อง (2556, หน้า 29) วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2549, หน้า 9) เมื่อพิจารณาจากลักษณะของวัฒนธรรมทั่วไปที่สรุปได้ว่า ผู้ที่จะมีวัฒนธรรมเรื่องใดนั้นต้องมีส่วนประกอบคือ หนึ่ง ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ สอง ต้องมีความคิดความเชื่อหรือเจตคติที่ดีตระหนักในคุณค่าของเรื่องนั้น และสาม ต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆอยู่เสมอ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปลักษณะของวัฒนธรรมการวิจัย ไว้ว่า ควรจะมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัย ควรมีความเชื่อ

ในคุณค่าและเห็นความสำคัญของการวิจัย ตลอดจนควรมีพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นว่า ได้ทำการวิจัยอยู่เสมอ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการจำเป็นของ สุวิมล ว่องวาณิช (2545, หน้า 30-33) ปิยะมาภรณ์ โชควอยชัย (2548, หน้า 18) ทิพวรรณ ประเสริฐอำไพสกุล (2544, หน้า 14) การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการหาความต้องการจำเป็น เพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจเลือกหรือหาวิธีแก้ปัญหาได้ตรงกับสภาพหรือความต้องการที่แท้จริง การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เป็นเครื่องมือในการวางแผนให้กิจกรรมบรรลุตามเป้าหมายที่ทำได้ทั้งก่อนและหลังสิ้นสุดโครงการ นอกจากนี้การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นเทคนิคที่ช่วยในการสำรวจความต้องการหรือปัญหาที่เกิดขึ้นของหน่วยงานซึ่งนอกจากจะสะท้อนปัญหาที่จะต้องแก้ไขแล้ว ยังสามารถนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายที่เป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

3. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมและการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการศึกษาและสถาบันทางการศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ (วัฒนา สุวรรณไตรย์, 2548, หน้า 3; สนิท ธาตุทอง, 2550, หน้า 4; บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2554, หน้า 8-10; นิตยา เปลื้องนุช, 2554, หน้า 8; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554, หน้า 11; อภิภา ปรัชญพฤทธิ, 2555, หน้า 2; ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, หน้า 3; Omstein and Hunkins, 2004, pp. 10-11, อ้างถึงใน เพชรปาณี อินทรพาณิชย์, 2558, หน้า 73; Posner, 2004, P.5, อ้างถึงใน วิทยา ทศมี, 2560, หน้า 22) ได้ข้อสรุปว่า หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดไว้ในรูปเอกสารหรือรูปแบบอื่นอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อใช้ในการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีเป้าหมายให้ครูมีความรู้ ความเชื่อ และใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งหลักสูตรมีองค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย องค์ประกอบวัฒนธรรมการวิจัย โครงสร้าง กิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

4. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีรองรับและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

4.1 แนวคิดการฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

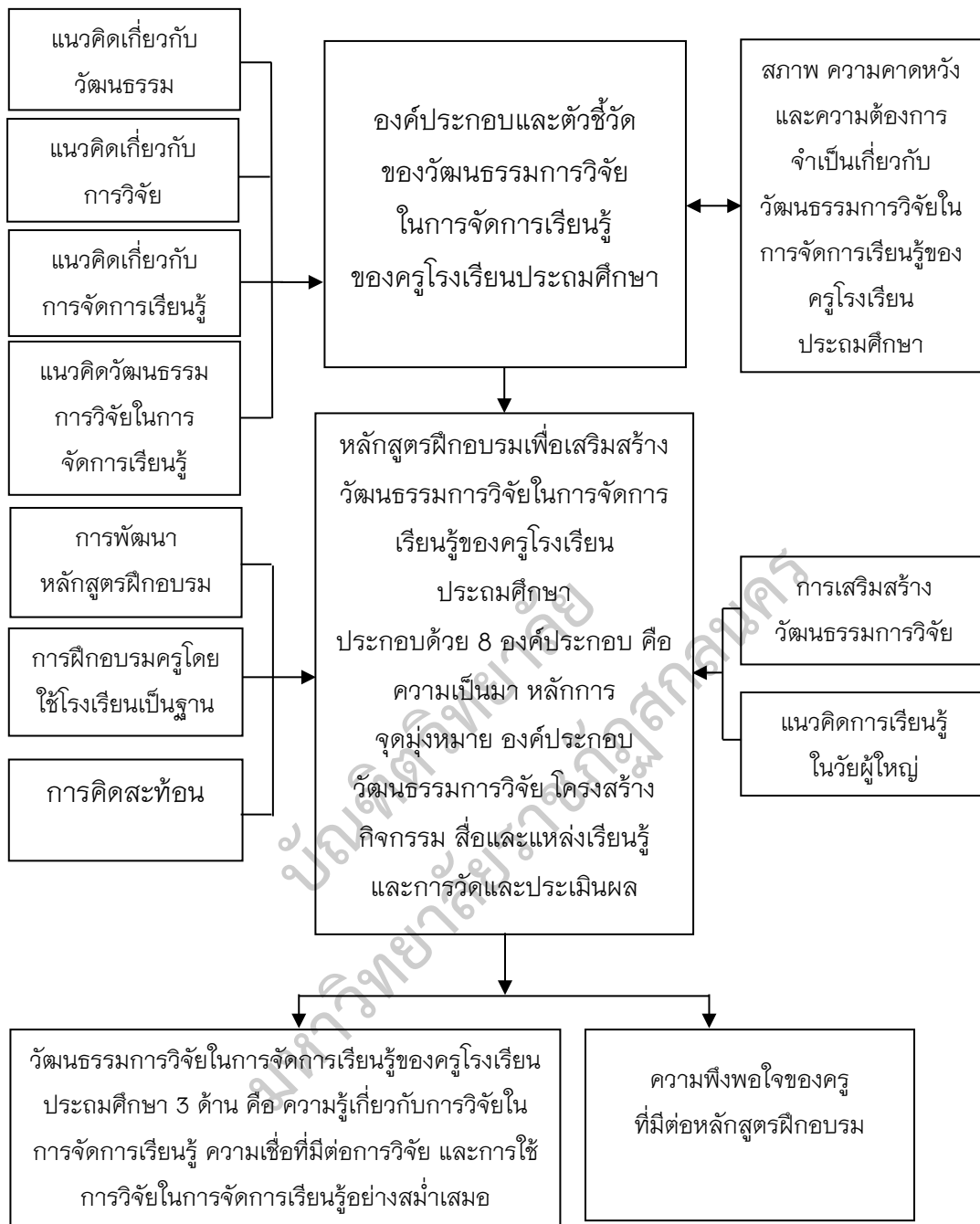
ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการศึกษาและองค์กรดังนี้ (สุวิมล

ว่องวานิช, 2547, หน้า 11; พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง, 2541, หน้า 104–112; จตุพร ดิษฐบรรจง, 2554, หน้า 6; Unesco, 1986, p. 13, อ้างถึงใน วิทยา ทศมี, 2560, หน้า 67) สรุปได้ว่า การฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ให้มีการเรียนรู้ร่วมกันภายในโรงเรียน เพื่อตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน โดยใช้สถานที่ในโรงเรียน มีบุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดอบรมเอง มีวิธีการฝึกอบรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงลงสู่ห้องเรียน มีการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ ระหว่างผู้ให้และผู้รับการฝึกอบรม มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในลักษณะกัลยาณมิตร ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำกับดูแล และสนับสนุนอย่างจริงจัง

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดสะท้อน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของ พลรพี ทูมมาพันธ์, 2545, หน้า 10; วิณา ก้วยสมบุรณ์ (2547, หน้า 8) วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2549, หน้า 10; เขาวนารถ โพธิ์มี (2553, หน้า 13) Loughran, 1996; Leitch และ Day, 2001, อ้างถึงใน วิษณุ ทรัพย์สมบัติ, 2549, หน้า 28) สรุปได้ว่า การคิดสะท้อนเป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์ของบุคคลเพื่อพิจารณาใคร่ครวญถึงจุดเด่นและจุดด้อยของกระบวนการและผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้ในการฝึกอบรม โดยจำแนกแยกแยะและสะท้อนความคิดเห็นจากสิ่งที่ปฏิบัติ นำเสนอผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อนำผลจากการเรียนรู้ไปใช้พัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป เป็นความคิดเชิงวิเคราะห์ที่มีต่อความคิดที่ได้สะท้อนมาก่อนหน้านี้ ทำให้มีความลึกซึ้งและเกิดประโยชน์มากขึ้น

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ของ จันท์จารี เกตุมาโร (2555, หน้า 58–60) สรุปได้ว่า การเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ จะมีลักษณะการเรียนรู้ที่ต่างจากวัยเด็ก การจัดการเรียนรู้ให้ผู้ใหญ่จะต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต การวิเคราะห์ประสบการณ์ ความต้องการเป็นผู้นำตนเอง ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ใหญ่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ วิทยากรควรทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เท่านั้น

จากการศึกษาแนวคิดพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิตยาคมศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิตยาคมศัพท์เฉพาะที่จำเป็นเกี่ยวข้องของไว้ดังนี้

1. วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างหมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรม การแสดงออกของครูด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัย และด้าน การใช้การวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ที่เกิดจากการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลง ในช่วงเวลาที่ได้รับการฝึกอบรม มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1.1 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ในการจัดการเรียนรู้อย่างหมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น

1.2 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างด้านความเชื่อที่มีต่อการวิจัย หมายถึง การยอมรับว่าเป็นจริงหรือถูกต้องของครูเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของการ วิจัย ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับความเชื่อที่มีต่อการวิจัยที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น

1.3 วัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างด้านการใช้การวิจัยในการ จัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ หมายถึง การประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับพฤติกรรม การปฏิบัติงานการเรียนการสอนที่สะท้อนความคิด ความมุ่งมั่นในการใช้การวิจัยในการจัดการ เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการวิจัยในการ จัดการเรียนรู้อย่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. สภาพ หมายถึง สภาพหรือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นหรือเป็นอยู่เกี่ยวกับการ เสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่าง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่ง สามารถวัดได้ด้วยแบบประเมินสภาพเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการ จัดการเรียนรู้อย่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีความคาดหวังว่าจะได้รับ จะมี หรือจะเกิดขึ้นกับตนเองในเรื่องเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการ จัดการเรียนรู้อย่าง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบประเมินความ คาดหวังเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้อย่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความต่างระหว่างสภาพและ ความคาดหวังเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถ หาค่าได้จากสูตรคำนวณ

5. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดไว้ในรูปเอกสารหรือรูปแบบอื่นอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อใช้ในการ ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียน ประถมศึกษา ซึ่งมี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมา 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) องค์ประกอบวัฒนธรรมการวิจัย 5) โครงสร้าง 6) กิจกรรม 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล

6. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการ จัดการเรียนรู้สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อสร้าง และหาคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด 2) การศึกษาสภาพ ความคาดหวัง และความ ต้องการจำเป็น 3) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

7. การฝึกอบรมแบบโรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการพัฒนาบุคลากรใน โรงเรียนให้มีการเรียนรู้ร่วมกันภายในโรงเรียน เพื่อตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความ ต้องการของโรงเรียน โดยใช้สถานที่ในโรงเรียน มีบุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัด อบรมเอง มีวิธีการฝึกอบรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงลงสู่ห้องเรียน มีการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ ระหว่างผู้ให้และผู้รับการฝึกอบรม มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในลักษณะกัลยาณมิตร ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้กำกับดูแล และสนับสนุนอย่างจริงจัง

8. การคิดสะท้อน หมายถึง กระบวนการคิดวิเคราะห์ของบุคคลเพื่อพิจารณา ใคร่ครวญถึงจุดเด่นและจุดด้อยของกระบวนการและผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้ในการ ฝึกอบรม โดยจำแนกแยกแยะและสะท้อนความคิดเห็นจากสิ่งที่ปฏิบัติ นำเสนอผลการ ปฏิบัติงานปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อนำผลจากการเรียนรู้ไปใช้พัฒนาและปรับปรุงการ ปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป เป็นความคิดเชิงวิเคราะห์ที่มีต่อความคิดที่ได้สะท้อนมาก่อน หน้านี้ ทำให้มีความลึกซึ้งและเกิดประโยชน์มากขึ้นในการวิจัยเรื่องนี้กำหนดแนวทาง ส่งเสริมให้ครูเกิดการคิดสะท้อนไว้ 5 วิธีการ ดังนี้

8.1 วิธีกาที่หนึ่ง จัดประสบการณ์ให้บุคคลเกิดความรู้สึกขัดแย้งในความคิด เช่น ให้บุคคลทำการบรรยายภาพด้วยการเขียนการคิดสะท้อนลงในกระดาษ เป็นรายบุคคล การให้บุคคลดูวิดีโอเพื่อกระตุ้นให้มีการสะท้อนผลการคิดออกมา และการจำลองสถานการณ์จริงขึ้นมา โดยให้บุคคลมีการอภิปรายและมีการสนทนาร่วมกัน

8.2 วิธีที่สอง ให้บุคคลสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวและตั้งประเด็นคำถามต่าง ๆ ต่อเหตุการณ์และเรื่องราวเหล่านั้นในเชิงวิเคราะห์วิพากษ์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และได้คิดอย่างใคร่ครวญ

8.3 วิธีที่สาม การใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการระดมสมองและการสนทนากลุ่มตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

8.4 วิธีกาที่สี่ การมอบหมายงานให้บุคคลได้ปฏิบัติ โดยมีพี่เลี้ยงเป็นผู้ดำเนินการ/อำนวยความสะดวก

8.5 วิธีกาที่ห้า การจัดกิจกรรมให้บุคคลได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ร่วมกันจำแนกแยกแยะ สะท้อนความคิดเห็นจากสิ่งที่ปฏิบัติ นำเสนอผลการปฏิบัติงาน และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อนำผลจากการเรียนรู้ไปใช้พัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

9. แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หมายถึง การเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ จะมีลักษณะการเรียนรู้ที่ต่างจากวัยเด็ก การจัดการเรียนรู้ให้ผู้ใหญ่จะต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต การวิเคราะห์ประสบการณ์ ความต้องการเป็นผู้นำตนเอง ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ใหญ่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ วิทยาการควรทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เท่านั้น

10. ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง ระดับความรู้สึกชอบหรือพอใจของครูในการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น